

<http://dx.doi.org/10.16926/zc.2019.45.16>

Julia DZIWOKI

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

**Recenzja pracy Zbigniewa Stańczyka pt.
*Bibliografia dziejów Częstochowy i regionu
częstochowskiego, Częstochowa 2018 (maszynopis
ss. 645 + indeks autorski i przedmiotowy)***

Autor opracowania jest pracownikiem Działu Informacyjno-Bibliograficznego Biblioteki Publicznej im. Władysława Biegańskiego w Częstochowie. Jego zainteresowania badawcze od lat koncentrują się wokół bibliografii terytorialnej Częstochowy. Jest to niewątpliwie bardzo udana kontynuacja badań Marii Józefowicz, która już w drugim tomie „Ziemi Częstochowskiej” w 1938 roku opublikowała „Bibliografię Częstochowy”¹.

Zaprezentowana Bibliografia jest najpełniejsza z dotychczas opracowanych i podejmowanych w licznych pracach bibliograficznych samego Autora². Dotychczasowy dorobek Autora w zakresie zestawień bibliograficznych dotyczących Częstochowy i regionu jest imponujący. Autor podkreśla pierwszy etap prac podjętych nad tym dziełem wspólnie z prof. dr. hab. Bartłomiejem Szyndlerem i Instytutem Historii Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (dziś Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie).

¹ M. Józefowicz M., *Bibliografia Częstochowy*, „Ziemia Częstochowska” 1938, t. 2, [nadbitka s. 225–258].

Warto także zwrócić uwagę na prace innych autorów zajmujących się tą tematyką, np. ks. prof. dr. hab. Jana Związka², Katarzyny Jezierskiej³ czy Wojciecha Rotarskiego⁴.

Praca *Bibliografia dziejów Częstochowy i regionu częstochowskiego* ułożona jest w sposób właściwy i logiczny, zawiera 645 stron i uwzględnia 15 354 pozycje bibliograficzne. Praca przedstawia i zestawia dotychczasowy stan badań w zakresie podjętego tematu.

Treść podzielona została na pięć rozdziałów:

- I. Zagadnienia ogólne.
- II. Nauki pomocnicze historii.
- III. Ogólne zagadnienia historii regionu. Poszczególne zagadnienia.
- IV. Biografie. Pamiątki.
- V. Poszczególne okresy historyczne.

Jako wzór przyjęto układ treściowy *Bibliografii Historii Polski* pod red. Heleny Madurowicz-Urbańskiej. Rozdziały podzielone są na podpunkty, a ich kolejność jest prawidłowa i uzupełniona słowem wstępnym Autora oraz wprowadzeniem redaktorów naczelnych „Ziemi Częstochowskiej”: prof. nadzw. dr hab. Beaty Urbanowicz oraz dr. Cezarego Gembickiego.

Należy zwrócić uwagę, że Autor opatrzył swoją pracę ważnymi pomocami naukowymi ułatwiającymi korzystanie z niej czytelnikom, czyli indeksami autorским oraz przedmiotowym, a także wykazami wydawnictw ciągłych oraz serii wydawniczych uwzględnionych w bibliografii. Podkreślić należy wysiłek heurystyczny Autora, który starał się wykazać drobiazgowo wszystkie pozycje bibliograficzne dotyczące podjętej tematyki pozyskane w wyniku własnej kwerendy, jak i pozyskane dzięki bazie danych systemu komputerowego SOWA-2.

Przyjęte cezury chronologiczne od czasów najdawniejszych do końca XX wieku nie budzą żadnych wątpliwości.

Autor we wstępie obszernie wyjaśnia problem rozumienia pojęcia *region częstochowski* i jego zmieniających się granic geograficznych w administracji państwowej i kościelnej. Ostatecznie Autor podjął decyzję o przyjęciu następujących granic regionu częstochowskiego „po Pilicę na wschodzie i Pasma Niegowonicko-Ślemieńskie na południu, region radomszczański i Ziemię Wieluńską. Na zachodzie zasięg wytycza historyczna granica Śląska”.

Pracę uznać należy za bardzo udaną i rzetelnie przygotowaną oraz przemyślaną. Opracowanie wypełnia historiograficzną lukę. Lektura całości przekonuje,

² J. Związek, *Czterdzieści tomów Ziemi Częstochowskiej* (1934–2014), Częstochowa 2014 [s. 252]; *Bibliografia Częstochowskich Studiów Teologicznych I–XXX (1973–2002)*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” 2004, t. 32, dod. s. 1–92; *Bibliografie Częstochowy i regionu częstochowskiego*, „Ziemia Częstochowska” 2015, t. 41, s. 123–147.

³ *Publikacje Muzeum Częstochowskiego wydane w latach 2010–2013*, „Rocznik Muzeum Częstochowskiego” 2013, t. 13, s. 231–240.

⁴ *Bibliografia wydawnictw niezależnych w regionie częstochowskim 1978–1990: druki zwarte i wydawnictwa ciągłe*, „Ziemia Częstochowska” 2004, t. 31, s. 205–237.

iż Autor dobrze wywiązał się z podjętego zamierzenia, łącząc profesjonalizm badawczy i naukowe standardy warsztatowe z właściwą formą prezentacji. Wydaje się jedynie, iż należy w publikacji użyć w większej, czyli bardziej czytelnej czcionki. Niewątpliwie wpłynie to na zwiększenie objętości opracowania.

Częstochowskie środowisko naukowe zasługiwało na zebranie dotychczasowego dorobku kolejnych pokoleń badaczy regionalnych.

Praca Zbigniewa Stańczyka wpisuje się w pełni w główny nurt działalności Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego, zwłaszcza w roku obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości naszej Ojczyzny oraz w 80 lat po ukazaniu się pierwszej bibliografii na łamach „Ziemi Częstochowskiej”.

Podsumowując, stwierdzić wypada, iż z całą pewnością praca spełnia wymogi opracowań naukowych na właściwym poziomie intelektualnym i zasługuje na publikację w szacownym czasopiśmie „Ziemia Częstochowska”.